

Франчук О. Ф., студент
ННЦ післядипломної
освіти СНУ імені Лесі Українки
Науковий керівник: Колосок А. М.
к.е.н., доцент кафедри економіки, безпеки та
інноваційної діяльності СНУ імені Лесі Українки

УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВИМИ ВІДНОСИНАМИ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА ОБҐРУНТУВАННЯ НАПРЯМІВ ПІДВИЩЕННЯ ЇХ ЕФЕКТИВНОСТІ

Постановка проблеми. Соціально-трудові відносини є важливим елементом економічної системи, адже безпосередньо від їх ефективності залежить якість трудової діяльності, соціальна злагожденість у суспільстві, висока продуктивність праці та соціально-економічний прогрес. Формування правової, організаційної, інформаційної інфраструктури системи соціально-трудових відносин неможливе без навчання спеціалізованих фахівців, державних службовців, працівників, навичкам ефективного функціонування в умовах ринкового середовища.

Важливі економічні аспекти формування соціально-трудових відносин висвітлені у багатьох працях вітчизняних вчених. Зокрема, значний інтерес становлять наукові праці Васюти В. Б.[2], Ковалю Л. А.[2], Колоска А. М.[3], Кравця І. М.[4], Фоміна О. О.[5] та інших. Однак методологічне забезпечення і практика використання соціально-трудових відносин в умовах ринкової економіки, з метою підвищення їх ефективності не отримали остаточного визначення.

Мета дослідження. Метою роботи є дослідження теоретичних положень та розробка практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності соціально-трудових відносин на підприємстві.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і прикладних аспектів формування та реалізації соціально-трудових відносин на підприємстві.

Основними завданнями написання роботи є: розкрити сутність та значення соціально-трудових відносин на підприємстві; дослідити зарубіжний досвід функціонування соціально-трудових відносин; здійснити діагностику середовища функціонування організації; оцінити стан соціально-трудових відносин на підприємстві; розробити пропозиції щодо підвищення ефективності соціально-трудових відносин на підприємстві.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативні акти, фінансова звітність підприємства, річні облікові та звітно-статистичні дані, результати авторських досліджень, фундаментальні дослідження провідних вітчизняних та зарубіжних вчених у сфері соціально-трудових відносин, спеціалізовані літературні джерела та інше.

Результати дослідження. Нами визначено пріоритетні напрями підвищення ефективності соціально-трудових відносин на підприємстві, до них належать:

Вдосконалення колективного договору підприємства (зменшення тривалості робочого тижня (дня), оплата первинного та періодичного медичних оглядів, запровадження вільного робочого графіку, організація заходів культурно-просвітницького та розважального характеру, створення кімнати психологічного розвантаження, організація спортивних змагань серед працівників, поліпшення умов праці, встановлення системи кондиціонування, виплата матеріальної допомоги на оздоровлення, запровадження кімнати догляду за маленькими дітьми, організація медичного страхування, навчання та підвищення кваліфікації працівників, тощо...);

Співпраця в рамках соціального діалогу (співпраця з Федерацією роботодавців України, дотримання умов генеральної угоди, участь в укладанні галузевої угоди; співпраця з Федерацією профспілок України, участь у всеукраїнських профспілкових акціях та програмах; співпраця й відкритість з державними органами та службами (інспекції праці, служби з посередництва і примирення, фондів соціального страхування, тощо...));

Участь у фінансуванні соціально-відповідальних програм (програми з розбудови місцевої інфраструктури, благодійництво, соціально-етичний маркетинг);

Запровадження соціальної звітності на підприємстві (сертифікація підприємства згідно соціальних стандартів: AA1000, ISO 26000, OHSAS 18001, SA8000 тощо...).

Висновки. Уточнено поняття «соціально-трудова відносина», під яким ми пропонуємо розуміти сукупність правових, економічних, виробничих та соціальних відносин між державою, роботодавцем, найманим працівником та самозайнятим індивідом, які виникають в процесі праці та спрямовані на забезпечення високого економічного рівня життя та соціального захисту людини.

Формування та розвиток соціально-трудова відносин в суспільстві здійснюється під впливом значної кількості факторів, значимість яких обумовлюється історичною, економічною, соціокультурною та політичною складовими. Безпосередній вплив на соціально-трудова відносини здійснюють соціальна політика, глобалізація економіки, розвиток суспільної праці та виробництва.

Впровадження передового досвіду європейських країн дасть можливість підняти на новий рівень систему соціально-трудова відносин в Україні, та створити правову, соціальну державу.

Список використаних джерел

1. Васюта В. Б., Галайда Т. О., Ігуш Т. С. Зарубіжний досвід регулювання соціально-трудова відносин. Глобальні та національні проблеми економіки. 2018. № 21 С. 240-245.
2. Коваль Л. А. Особливості розвитку соціально-трудова відносин в сучасних умовах. Ефективна економіка. 2015. № 2.
3. Колосок А. М. Аналіз соціально-трудова відносин на ринку праці Волинської області. Науковий вісник Волинського державного університету імені Лесі Українки. 2010. №5. С. 113-117.
4. Кравець І. М. Інноваційний розвиток економіки та соціально-трудова відносини. Економіка і суспільство. 2017. №11. С. 389-394.

5. Фоміна О. О. Механізм регулювання соціально-трудових відносин на засадах відповідальності. Вісник Донецького національного університету економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського. 2013. № 3 (59). С. 46-56.

Цибульський А.І., студент
Науковий керівник: Чуй І. Р., к.е.н., доцент
 Львівський торговельно-економічний
 університет, м. Львів, Україна

ОЦІНЮВАННЯ ВИТРАТ І ЗАОЩАДЖЕНЬ ДОМОГОСПОДАРСТВ УКРАЇНИ

Витрати домогосподарства – сукупність платежів, які здійснюються домогосподарством з метою забезпечення його життєдіяльності, що включають витрати на придбання продовольчих і непродовольчих товарів та оплату послуг, інвестиційні витрати, податки на доходи, майно та інші сплачені поточні трансферти [1, С. 355].

За даними Державного комітету статистики середньомісячні сукупні витрати одного домогосподарства становили 8308 грн, міського – 8643 грн, сільського – 7619 грн і зросли порівняно з 2017р. відповідно на 16%, 18% та на 13%. У середньому на одну особу витрати становили 3938 грн на місяць, у міських домогосподарствах – 4155 грн, у сільських – 3511 грн [2].

Серед усіх сукупних витрат 92% становили споживчі витрати домогосподарств, що на 0,9 в.п. менше ніж у 2017 р. Частка витрат, не пов'язаних із споживанням, склала 8% усіх витрат домогосподарств, що на 0,9 в.п. більше ніж у 2017 р. (табл. 1).

Таблиця 1

Структура сукупних витрат домогосподарств України за 2014-2018 рр.

Показники	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Відхилення 2018 р. від 2014 р.
Сукупні витрати в середньому на одне домогосподарство за місяць, грн	4048,9	4952,0	5720,4	7139,4	8308,1	4259,2
Структура сукупних витрат домогосподарств, %						
Споживчі сукупні витрати	91,6	92,9	93,2	92,9	92,0	0,4
продукти харчування та безалкогольні напої	51,9	53,1	49,8	47,9	47,7	-4,2
алкогольні напої, тютюнові вироби	3,4	3,3	2,9	3,1	3,4	0,0
непродовольчі товари та послуги	36,3	36,5	40,5	41,9	40,9	4,6
в тому числі: одяг і взуття	6,0	5,7	5,6	5,5	5,4	-0,6
житло, вода, електроенергія, газ та інші види палива	9,4	11,7	16,0	17,0	15,2	5,8
предмети домашнього вжитку, побутова техніка та поточне утримання житла	2,3	2,0	1,7	2,0	2,1	-0,2
охорона здоров'я	3,6	3,7	4,2	3,8	4,0	0,4